Shofar Blowing During Elul

Q What is the reason for blowing shofar during the month of Elul, and what *halachot* do I need to know about it?

1. טור אורח חיים סי' תקפא

תניא בפרקי רבי אליעזר: בראש חודש אלול, אמר הקדוש ברוך הוא למשה: "עלה אלי ההרה", שאז עלה לקבל לוחות אחרונות, והעבירו שופר במחנה: משה עלה להר, שלא יטעו עוד אחר עבודת גילולים. והקדוש ברוך הוא נתעלה באותו שופר שנאמר: (תהלים מ"ז) "עלה אלהים בתרועה וגו'". לכן התקינו חז"ל שיהו תוקעין בראש חודש אלול בכל שנה ושנה וכל החדש כדי להזהיר ישראל שיעשו תשובה שנאמר (עמוס ג'): "אם יתקע שופר בעיר וגו'", וכדי לערבב השטן, וכן נוהגין באשכנז לתקוע בכל בוקר וערב אחר התפלה.

2. רמ"א אורח חיים סי' תקפא סע' א

הגה: ומנהג בני אשכנז אינו כן, אלא מראש חדש ואילך מתחילין לתקוע אחר התפלה שחרית, ויש מקומות שתוקעין גם כן ערבית;

3. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סי' כא

בענייני תקיעת שופר דאלול, ובדבר המנהג שלנו שתוקעין שופר מראש חודש אלול בשחרית, אם אירע ששכחו לתקוע בשחרית ונזכרו במנחה אם צריכין אז לתקוע, הנה מכיון שאיתא ברמ"א או"ח סימן תקפ"א סעיף א' דיש מקומות שתוקעין גם כן ערבית, והוא המנהג שכתב הטור שנוהגין באשכנז ... ומסתבר דהערב נמי הוא כשהוא יום דוקא, או דהיה זה אחר המנחה או אף אם נימא דהיה זה אחר מעריב, הוא משום שהיו מתפללין ערבית בעוד היום גדול, דלא מסתבר שיתקעו בלילה שאינו עת רצון בתחלתה עד אחר חצות. ועיין בחיי אדם כלל קל"ח סעיף א' מפורש שאותן הנוהגין לתקוע גם בערב הוא במנחה שלכן אף שאנו אין נוהגין לתקוע אלא בשחרית הוא טוב לתשלומין בערב, וגם שאפשר שהמנהג שלנו הוא עיקרו שרק פעם אחת תוקעין ולא שני פעמים וקבעו זה בשחרית שהכל מצוין בבית הכנסת ובמנחה אין הכל מצוין, וגם בשחרית שהוא קודם שיוצאין למלאכתן עדיף להתעורר לתשובה כדי להתנהג בדרך התורה בעסקיו, שלכן כששכחו ולא תקעו בערב הרי הוא מעצם מנהג התקיעה ולא רק תשלומין. על כל פנים, כשלא תקעו בשחרית יש להם לתקוע במנחה.

ובדבר מתי התחיל לתקוע שופר אם מיום א' דראש חודש אלול או מיום ב' דראש חודש אלול, הנה מנהגנו הוא מיום

<<

<<

ב' דראש חודש, אבל יש מקומות שנוהגין להתחיל מיום א' דראש חודש אלול; ובחיי אדם איתא שני המנהגים, ובמגן אברהם ... הביא מהלבוש ושל"ה דסברי דצריך להתחיל מיום א' דראש חודש, אבל הוא דחה קושיתם ומסיק דאין לזוז מהמנהג שלנו שמתחילין מיום שני ... ולכן כשאינו יודע איך מנהגם, יש להתחיל מיום שני, ואם ידוע להם שבאים ממקום שנהגו להתחיל מיום ראשון דראש חודש אין להם לשנות

4. שו"ת ציץ אליעזר חלק יב סי' מח

על כן נראה לי ברור לאידך גיסא שתקנת התקיעה היתה רק בציבור ולא ביחיד, ומטעמא דכל דתיקנו, מעין המאורע תיקנו, ותקנת התקיעה הרי היתה מפני שכבה התנהגו בשעה שעלה משה להר בראש חודש אלול, ושמה כתוב מפורש שהעבירו שופר במחנה – משה עלה להר, ובמחנה פירשו בציבור, ולא ביחיד. וגם לטעמא שהמשכת התקיעה בכל החדש הוא כדי להזהיר על התשובה ... גם כן הרי למדים זה ממה שכתוב: "אם יתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו" ובעיר הרי גם כן פירושו בציבור, ולא ביחיד. ולכן כל דתיקון כעין האמור תיקון לתקוע בציבור, אבל לא היתה כל תקנה לתקוע גם ביחיד, ויתכן להסביר זאת גם בסברא שהתעוררות מקול שופר מקבלים רק כששומעים קול השופר בציבור, והתעוררות כזאת לא באה כשתוקעין ביחיד בינו לבין עצמו

5. מגן אברהם סימן תקפא ס"ק ב

כתב ... ולבוש ומשאת בנימין ושל"ה דיש להתחיל לתקוע מיום ראשון דראש חודש אלול, דאז הוי ארבעים יום שלפני יום הכיפורים כמו שעלה משה בהר, כדאיתא ... וכתב דהנוהגים להתחיל ביום שני טעמייהו לתקוע שלושים יום עם שני ימים של ראש השנה. ולי נראה דהטעם כמה שכתבו התוספות בבבא קמא דף פ"ב בשם התנחומא דמשה עלה ביום שני דראש חודש אלול, רק שעברו לאלול דהאי שתא, ואם כן אין לזוז מהמנהג להתחיל ביום שני: